

**Toekomst adviesstructuur
sociaal domein
Advies aan gemeente Soest**

Enschede, 26 november 2015
LP/15/2046/asdsoest

drs. Nico Dam
drs. Louise Pansier-Mast

1. Aanleiding

In het kader van de transities in het sociale domein, de invoering van de Jeugdwet, de Participatiewet en de nieuwe Wmo 2015, wil de gemeente Soest haar adviesstructuur herbeoordelen. Momenteel zijn er twee adviesraden: de Wmo-raad en de Cliëntenraad Sociale Zekerheid. Voor de Jeugdwet is geen adviesorgaan in Soest en dit wordt als gebrek ervaren. De kernvraag die voorligt is wat de integrale benadering van het beleid in het sociale domein betekent voor de adviesstructuur in het kader van burgerparticipatie. De gemeente Soest heeft bureau HHM gevraagd een advies uit te brengen over een participatiestructuur die:

- het college helpt te voldoen aan de wettelijke eis in Wmo 2015, Jeugdwet en Participatiewet om burger- dan wel cliëntparticipatie te regelen;
- past bij de ontwikkelingen in het sociale domein en de gewenste transformatie;
- gedragen wordt door de verschillende betrokken partijen (wethouders, ambtenaren en bestaande adviesraden).

In de afgelopen periode zijn verschillende gesprekken gevoerd om te verkennen welke opvattingen hierover bestaan bij betrokkenen. De uitkomsten daarvan hebben we afgewogen tegen de vraagstelling van de gemeente Soest. Daarbij hebben we ook kennisgenomen van keuzes die in enkele andere gemeenten zijn gemaakt op ditzelfde vraagstuk.

In deze notitie geven we ons advies voor de toekomstige adviesstructuur sociaal domein. Paragraaf 2 beschrijft de toekomstige adviesraad en de voorwaarden waaraan moet worden voldaan om de adviesraad goed te kunnen laten functioneren. In paragraaf 3 doen we een voorstel voor het proces om de beoogde situatie op zorgvuldige wijze in Soest te realiseren.

2. Voorstel adviesstructuur

De gemeente Soest bevindt zich in een proces van transformatie, waarbij ontschotten en integraal beleid op het sociaal domein de sleutelwoorden zijn. Dit is een groeiproces dat in de komende jaren werkenderwijs tot het gewenste resultaat moet leiden. Een transformatie-agenda wordt momenteel opgesteld, deze wordt eind 2015 in het college besproken.

Een belangrijke voorwaarde voor de transformatie is dat met een brede blik wordt gekeken naar vraagstukken op het sociaal domein. Daarbij is door de gemeente aangegeven dat de burgerparticipatie meer is dan een wettelijke plicht. Soest wil nadrukkelijk de te maken keuzes afstemmen met en mede baseren op de input die vanuit burgers wordt aangereikt. De wens vanuit wethouders en ambtenaren is dat de input en feedback van burgers (of specifiek: cliënten) voor de vorming van beleid op dergelijke vraagstukken eveneens breed en integraal is, over de verschillende wettelijke kaders heen. Dat is anders dan de huidige raden, die beiden vanuit één wet adviseren. Bovendien wil de gemeente dat de bijdrage van de adviesstructuur zowel aan de voorkant van de beleidsontwikkeling (bij de te maken keuzes) als aan de achterkant daarvan (hoe pakken die keuzes in de praktijk uit) wordt gegeven.

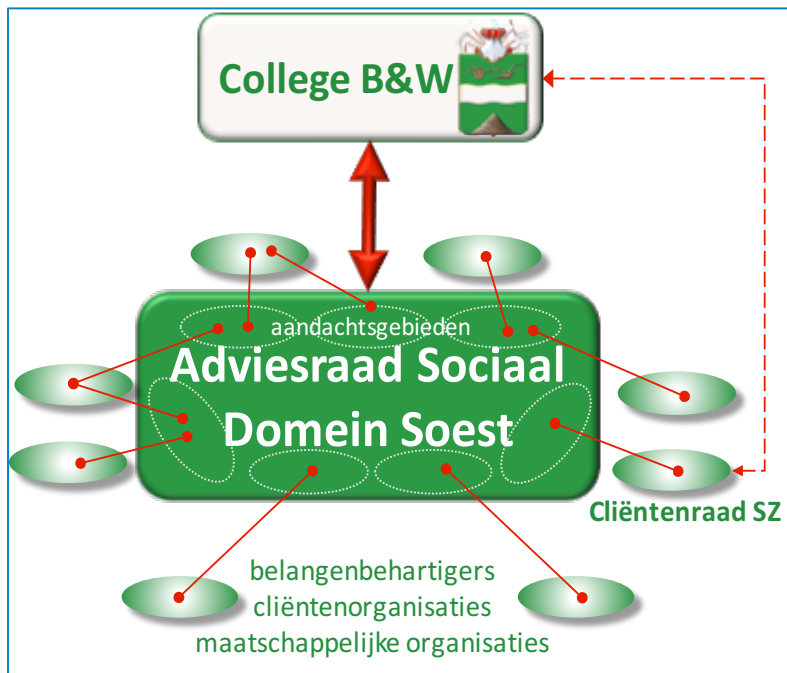
Er zijn verschillende incidentele vormen denkbaar waarmee input vanuit burgers en cliënten wordt verkregen bij de vorming en evaluatie van beleid. Zo kan de gemeente bij een bepaald beleidsonderwerp besluiten een bewonersenquête te houden of gericht met een personen in gesprek gaan.

Maar gelet op de transformatie-agenda en de verwachte veranderopgaven en vraagstukken die daarin beantwoord worden, is het voor de komende vier tot zes jaar raadzaam om een formeel inspraak- en participatie-orgaan in te richten. Dat beantwoordt niet alleen aan de wettelijke opgave vanuit de verschillende wetten, maar komt ook tegemoet aan de wens van de gemeente om bij de burgerparticipatie de kwaliteit te verhogen en de vrijblijvendheid van de inspraak terug te dringen. Een dergelijk adviesorgaan kan de gemeente bovendien adviseren welke incidentele vormen van burgerparticipatie bij een bepaald onderwerp belangrijk kunnen zijn en welke personen en partijen in dat kader benaderd kunnen worden.

Daarom adviseren wij de gemeente een integrale ‘Adviesraad Sociaal Domein Soest’ in te richten. Dit is een adviesraad die:

- vanuit burgerperspectief en integraal adviseert bij de vraagstukken uit de Wmo, op het vlak van sociale zekerheid en de Participatiewet en op het vlak van Jeugd en Gezin;
- adviseert op grond van beleids- of inhoudsdeskundigheid en zich daarvoor laat voeden door (organisaties van) mensen met ervaringsdeskundigheid;
- beschikt over een breed netwerk van contacten in het maatschappelijk veld en met belangen- en cliënten organisaties;
- in staat is om signalen uit de maatschappij te vertalen naar beleidsmatig relevante informatie in alle fasen van het beleidsproces (visie - ontwikkeling - uitvoering - evaluatie);
- zowel op formele momenten gevraagd (zoals bij het vaststellen van beleidsplan en verordeningen) als ongevraagd kan adviseren wanneer zij dit nodig acht.

In de onderstaande figuur is de toekomstige adviesstructuur gevisualiseerd.

Figuur: de beoogde adviesstructuur in schema

De Adviesraad kent verschillende aandachtsgebieden en laat zich op deze thema's voeden door bijvoorbeeld belangenbehartigers, cliëntenorganisaties en andere maatschappelijke organisaties. De leden van de Adviesraad ontwikkelen hiervoor een netwerk met relevante partners; voor participatie en sociale zekerheid is dit onder andere de Cliëntenraad Sociale Zekerheid. Het College kan ook rechtstreeks contact hebben met betreffende organisaties en raden (de relatie tussen College en Cliëntenraad SZ is in ieder geval gewenst), maar de formele advieslijn ligt tussen Adviesraad Sociaal Domein en College.

De Adviesraad heeft haar 'ogen en oren' in het veld en volgt hoe het beleid van de gemeente uitwerkt in de praktijk. Wanneer ongewenste effecten optreden als gevolg van (uitvoering van) beleid, kan de Adviesraad hierover aan de bel trekken bij de gemeente. De Adviesraad houdt de vinger aan de pols in de gemeente maar stelt zich daarbij niet op als klachtenfunctionaris of ombudsman. De Adviesraad signaleert problemen die voortkomen uit de beleidskeuzes die de gemeente heeft gemaakt en vertaalt die naar input voor beleid. De Adviesraad komt daardoor niet op de stoel van de beleidsambtenaren, maar zij betreft daarmee het burgerperspectief (en waar nodig cliëntperspectief) in een vroeg stadium bij de vorming en bijstelling van beleid. De Adviesraad adviseert dus niet alleen over (voorgenomen) beleid, maar ook over de wijze waarop de gemeente burgers en cliënten kan betrekken bij de ontwikkeling en evaluatie van beleid.

De beoogde werkwijze van de Adviesraad Sociaal Domein Soest vraagt een open houding van de gemeente als adviesvrager. De adviesraad mag wat ons betreft dan ook van de gemeente verwachten dat:

- de informatie die nodig is om de rol van de adviesraad goed te vervullen, tijdig en volledig wordt verstrekt;
- zij periodiek contact heeft met een vertegenwoordiging van het college van burgemeester en wethouders;
- de communicatie tussen adviesraad en ambtenaren (zowel op beleid als uitvoering) via korte rechtstreekse lijnen verloopt;
- er een agenda is waarop duidelijk wordt wanneer welke beleidsonderwerpen voor advisering in aanmerking komen;
- redelijke termijnen worden gehanteerd bij het vragen van advies;
- zij open staat voor ongevraagde advisering over onderwerpen die de adviesraad belangrijk vindt;
- zij wordt ondersteund in haar werkzaamheden en dat zij wordt gefaciliteerd in de uitvoering van haar taken, bijvoorbeeld door beschikbaarheid van ambtelijke ondersteuning en een notulist/scribent voor zowel de vergaderingen van de voltallige adviesraad als voor vergaderingen van werkgroepen (vanuit de kwaliteitsportefeuilles, zie volgende paragraaf);
- de inzet die zij levert passend wordt gewaardeerd.

3. Voorstel implementatie Adviesraad Sociaal Domein Soest

In de huidige situatie wordt door beide afzonderlijke raden (Wmo-raad en Cliëntenraad SZ) met inzet en betrokkenheid nagedacht over verschillende vraagstukken. Wij willen voorkomen dat dit toekomstgericht advies wordt uitgelegd als een kwalificatie van de huidige situatie. Mede daarom adviseren wij om 2016 te gebruiken als ingroei-jaar om tot de gewenste integrale brede adviesraad te komen.

Wij denken dat de huidige Wmo-raad, zowel qua samenstelling als qua werkwijze, dichter bij de beoogde integrale Adviesraad Sociaal Domein staat dan de huidige Cliëntenraad SZ. De cliëntenraad vervult echter vanuit het perspectief van de cliënten van de 'sociale dienst', een uiterst waardevolle bijdrage aan de feedback op uitvoerende werkzaamheden. Die rol dient te worden behouden, omdat er geen alternatief beschikbaar is en die mogelijk niet vanzelf tot stand komt. Bovendien voldoet de gemeente daarmee aan haar verplichting ex art. 47 Participatiewet om een cliëntenraad in te stellen.

Dit leidt tot de volgende adviezen voor de ontwikkeling van de Adviesraad Sociaal Domein Soest:

- 1) Vraag de Wmo-raad in de komende periode een verbreding voor te bereiden van haar werkzaamheden en van haar werkterreinen, zodat zij vanaf januari 2016 kan doorgroeien tot de beoogde integrale Adviesraad Sociaal Domein Soest.
- 2) Vraag de Cliëntenraad Sociale Zekerheid zich te versterken als een klankbordgroep voor alle cliënten sociale zekerheid, zodat zij daarmee als gesprekspartner blijvend een belangrijke rol kan vervullen voor zowel de gemeente (uitvoering Sociale Zekerheid) als voor de beoogde integrale Adviesraad Sociaal Domein (input cliëntenperspectief SZ). De cliëntenraad kan daarmee haar waardevolle functie behouden, zonder dat het wordt belast met integrale beleidsadvisering.
- 3) Vraag de Wmo-raad specifiek het werkterrein van de Jeugdwet te omarmen, zowel de weging van de uitvoeringspraktijk als de advisering daarover aan het College. Wij denken dat dit kan door twee leden van de Wmo-raad te vragen dit veld te verkennen en te voorstellen te doen voor het daarvoor benodigde netwerk van contacten binnen de gemeente.
- 4) Vraag twee leden van de Cliëntenraad SZ toe te treden tot de Wmo-raad die doorgroeit tot de beoogde integrale Adviesraad. Idealiter zijn dit leden die geïnteresseerd zijn in een verbreding van het aandachtsgebied en die bereid en in staat zijn het perspectief van mensen met een uitkering door te ontwikkelen tot een bredere invalshoek van beleid gericht op mensen met afstand tot de arbeidsmarkt en de raakvlakken daarvan met het overige beleidsterreinen in het sociale domein. Daarmee is het perspectief van de Participatiewet binnen de integrale Adviesraad Sociaal Domein geborgd.
- 5) Stel een verordening op voor de integrale Adviesraad Sociaal Domein Soest die ingaat op 1 januari 2016; maar accepteer dat gedurende 2016 wordt toegewerkt naar de situatie zoals in de verordening beschreven. Zie 2016 als een ingroei-jaar. Maak zo nodig een tijdelijke verordening om de ingroei te ondersteunen (in bijlage 1 is een concept voor een verordening opgenomen).

- 6) Ontwikkel een ideaalprofiel voor de integrale Adviesraad Sociaal Domein. Dat betreft de inhoudelijke aandachtsgebieden (kwaliteitsportefeuilles) die binnen de Adviesraad zijn te onderkennen en waarop de leden worden benoemd. In bijlage 2 doen we een voorstel voor het inhoudelijke profiel van de Adviesraad Sociaal Domein.

Ook voor de individuele leden van de Adviesraad is een ideaalprofiel gewenst (kennis, competenties, netwerken in de gemeente, ervaring/expertise in een of meer aandachtsgebieden). Daarmee kan in de loop van 2016 de Adviesraad toegroeien naar de gewenste omvang en samenstelling. Een voorstel voor een ideaalprofiel voor de leden van de Adviesraad is opgenomen in bijlage 3. We adviseren om de profielen nader aan te scherpen met de beoogde leden van de Adviesraad Sociaal Domein.

- 7) Geef de leden van de Adviesraad een duidelijke, herkenbare en onafhankelijke positie in het krachtenveld van belangenorganisaties in de gemeente. Dit kan naar ons idee het beste door deze te laten benoemen door het college van B&W, op voordracht van de zittende leden.

Bijlage 1. Concept verordening ‘Adviesraad Sociaal Domein gemeente Soest’

De gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders van Soest, ieder voor zover zijn bevoegdheden betreft,

BESLUITEN:

Vast te stellen de navolgende Verordening Adviesraad Sociaal Domein Soest:

Artikel 1. Adviesraad Sociaal Domein

In het kader van artikel 2.1.3 lid 3 van de Wet maatschappelijke ondersteuning, is er een Adviesraad Sociaal Domein Soest.

Artikel 2. Taak

De Adviesraad heeft tot taak het college en de gemeenteraad gevraagd en ongevraagd van advies te dienen over voorstellen tot gemeentelijke regelgeving, beleid, plannen en de uitvoering daarvan op het terrein van het Sociaal Domein, te weten de huidige Wet maatschappelijke ondersteuning, de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Wet werk en bijstand, de Participatiewet, de Jeugdwet, de Woningwet en de Huisvestingswet.

Artikel 3. Samenstelling

1. De Adviesraad bestaat uit (9-12) leden én een in functie benoemde voorzitter.
2. De leden van de Adviesraad en de voorzitter worden benoemd door het college, op voordracht van de zittende leden van de Adviesraad; deze voordracht komt tot stand op basis van een transparante procedure.
3. De leden van de Adviesraad dienen ingezetene te zijn van de gemeente Soest en zij dienen (ervarings-) deskundig te zijn op één of meer terreinen van het Sociaal Domein. Leden van de Adviesraad mogen geen lid zijn van de gemeenteraad, het college of werkzaam zijn bij de gemeente Soest of bij een instelling die actief is op het terrein van het Sociaal Domein.
4. De zittingsduur van de leden bedraagt 4 jaar. Een lid kan slechts één keer worden herbenoemd.
5. Het lidmaatschap van de Adviesraad eindigt:
  - a. op eigen verzoek;
  - b. bij verhuizing buiten de gemeente Soest;
  - c. bij overlijden;
  - d. na het verstrijken van de zittingsduur van de periode van 4 jaar, behoudens herbenoeming;
  - e. bij toetreding tot de gemeenteraad of het college dan wel wanneer het lid werkzaam wordt bij de gemeente Soest of bij een instelling die actief is op het terrein van het Sociaal Domein.

Artikel 4. Openbaarheid vergaderingen

De vergaderingen van de Adviesraad worden in het openbaar gehouden. De deuren worden gesloten wanneer tenminste vier van de aanwezige leden daarom verzoeken of de voorzitter zulks nodig oordeelt. De Adviesraad besluit vervolgens of met gesloten deuren zal worden vergaderd.

Artikel 5. Samenwerking Adviesraad en gemeentebestuur

1. Het college draagt er zorg voor dat van de zijde van de gemeente aan de Adviesraad alle relevante informatie tijdig wordt verstrekt die nodig is om naar behoren te kunnen adviseren.
2. Het college draagt er zorg voor dat de aanvraag voor een advies en de daarvoor benodigde informatie op een zodanig tijdstip wordt verstrekt, dat de Adviesraad tijdig en adequaat advies kan uitbrengen.
3. Indien gewenst door de Adviesraad, vindt (aanvullende) informatieverstrekking plaats door de ambtelijke organisatie van de gemeente.
4. Elk verzoek om advies gaat vergezeld van een adviesaanvraag.
5. In geval de gemeenteraad het bevoegde orgaan tot besluitvorming is, stuurt het college het advies van de Adviesraad samen met het raadsvoorstel aan de gemeenteraad.
6. Voorafgaande aan het uitbrengen van advies kan op verzoek van de Adviesraad overleg plaatsvinden met de betrokken portefeuillehouder van het college.
7. In het geval het college afwijkt van het advies van de Adviesraad, wordt dit bij het voorstel aan de gemeenteraad vermeld, waarbij tevens is aangegeven waarom en op welke onderdelen van het advies wordt afgeweken.
8. De betrokken leden van het college (portefeuillehouders) voeren in het kader van de burger- en cliëntparticipatie minimaal twee keer per jaar overleg met de Adviesraad over zaken die betrekking hebben op het Sociaal Domein. Zowel de Adviesraad als de betrokken portefeuillehouder(s) kunnen onderwerpen agenderen. Betrokken (beleids-)medewerkers van de gemeente Soest kunnen bij het overleg aanwezig zijn.

Artikel 6. Ondersteuning

Het college draagt er zorg voor dat de Adviesraad beschikt over middelen die noodzakelijk zijn om de taken als vastgelegd in deze verordening te kunnen uitvoeren. Deze middelen betreffen in elk geval:

- ondersteuning door ambtelijke medewerkers en toegang tot relevante informatie;
- vergaderfaciliteiten zoals vergaderruimten, kopieer- en postmogelijkheden;
- een vergoeding voor de leden van de Adviesraad, welke vergoeding plaats vindt met inachtneming van het bepaalde in de Gemeentewet;
- faciliteiten voor deskundigheidsbevordering en documentatie;
- faciliteiten voor publiciteit en overleg met de achterban.

Artikel 7. Reglement Adviesraad Sociaal Domein Soest

De Adviesraad regelt binnen de kaders van deze Verordening zijn eigen werkwijze en de samenwerking met verschillende belangen-, cliënten- en maatschappelijke organisaties en kan daartoe een reglement vaststellen.

Artikel 8. Slotbepalingen

1. Deze verordening wordt aangehaald als “Verordening Adviesraad Sociaal Domein Soest”.
2. Deze verordening treedt in werking na de dag van bekendmaking.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de gemeenteraad, gehouden op {datum}.

Bijlage 2. Conceptprofiel integrale Adviesraad Sociaal Domein gemeente Soest

Samenstelling

De Adviesraad Sociaal Domein bestaat uit (9 tot 12) leden en een voorzitter die benoemd worden door het College van B&W. De leden van de Adviesraad beslissen zelf over de invulling van de volgende rollen:

- secretaris
- penningmeester
- themavertegenwoordigers
- eventuele andere rollen

Aandachtsgebieden

De Adviesraad Sociaal Domein zorgt voor de benodigde kennis en expertise in de raad op de volgende aandachtsgebieden:

- ouderen, eenzaamheid, dementie
- werk, inkomen en sociale zekerheid
- chronisch zieken en gehandicapten
- psychische en psychosociale problematiek
- mantelzorg en vrijwillige inzet
- jeugd en gezin
- wonen en wijk (huisvesting, leefbaarheid etc.)

Vergaderfrequentie

Inschatting maken samen met huidige leden

Bijlage 3. Conceptprofiel leden Adviesraad Sociaal Domein gemeente Soest

Functie-eisen

Leden van de Adviesraad Sociaal Domein:

- Zijn woonachtig in Soest;
- Staan midden in de samenleving en beschikken over een relevant netwerk binnen Soest, dan wel zijn bereid en in staat dit op te bouwen;
- Beschikken over kennis van het beleid of de uitvoering van Wmo, Jeugdwet en/of Participatiewet;
- Kunnen op beleidsmatig niveau input geven aan de gemeente voor de ontwikkeling van beleid op één of meer van de volgende aandachtsgebieden:
  - ouderen, eenzaamheid
  - werk, inkomen en sociale zekerheid
  - chronisch zieken en gehandicapten
  - psychische en psychosociale problematiek
  - mantelzorg en vrijwillige inzet
  - jeugd en gezin
  - wonen en wijk

Competenties

- Intrinsiek gemotiveerd
- Betrokkenheid
- Communicatie (mondeling en schriftelijk)
- Samenwerken
- Netwerken
- Analytisch vermogen
- Oordeelsvorming
- Omgevingsbewustzijn
- Overtuigingskracht
- Creativiteit

Benodigde tijdbesteding/beschikbaarheid

Inschatting maken samen met huidige leden